

Nyhetsbrev om EU-rätt, nummer 4 för 2023

Innehåll

INLEDNING	2
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.	2
Upphovsrätt	2
Principen om sändarstaten är även tillämplig på satellit-TV-leverantörer	2
Skatterätt	5
Är kapitalvinstbeskattning vid omvandling av tyskt KG till GmbH förenlig med d	
EUF-fördragets bestämmelser om etableringsfrihet och fri rörlighet för kapital? .	5
EU-DOMSTOLEN	7
Avgöranden i svenska mål	8
Förslag till avgöranden i svenska mål	8
Institutionell rätt och allmänna principer	8
Caesars hustru får inte misstänkas – om utformningen av organ för prövning av	
disciplinåtgärder mot domare	8
Processrätt	11
EU-domstolen preciserar omfattningen av skyldigheten för en nationell domstol	
som begär förhandsavgörande att vilandeförklara sitt mål	11
Skatterätt	12
Konkurrensrätt m.m.	12
Inre marknaden och fri rörlighet	12
Principen om sändarstaten är även tillämplig på satellit-tv-leverantörer	12
Straffrättsligt samarbete	15
Information till misstänkt som frihetsberövas måste lämnas om tid, plats, kända	
omständigheter, brottsrubricering och art av deltagande i brottet	15
Civilrättsligt samarbete	17
Informationssamhället	17
"GDPR" - den som begär det ska förse med en exakt och begriplig återgivning	
av samtliga uppgifter som registrerats	17
Åsidosättande av dataskyddsförordningen ger inte i sig rätt till skadestånd	20
Arbetsrätt	22
Konsumenträtt	22
Andre pilotens död strax innan flygning inte sådan extraordinär omständighet	
som befriar från skyldighet att betala förseningsersättning	22
Migrationsrätt	23
Miljörätt	23
EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	23
NYA SVENSKA MÅL	24
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	24
FRÅN LAGSTIFTNINGSARBETET	25

Ett granskningssystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen - Prop. 2022/23:116.....	25
Behöriga myndigheter enligt EU:s förordning om en gemensam digital ingång - Fi2023/01601	25

INLEDNING

Nyhetsbrev nr 4 för år 2023 avser maj månad. Från EU-domstolen noteras bl.a. det anmärkningsvärda förhållandet att Högsta domstolen i sin dom den 12 maj 2023 har tillämpat det synsätt som anvisats genom EU-domstolens förhandsavgörande (i ett helt annat mål, naturligtvis) knappa två veckor *senare*, den 25 maj 2023. Frågan i de båda målen är en smula teknisk, men de båda domstolarnas synsätt är detsamma. Vidare noteras att EU-domstolen klargjort att det inte är nödvändigt att vilandeförklara målet helt efter en begäran om förhandsavgörande (något som bl.a. kan ha betydelse för möjligheten att fortlöpande tillerkänna offentliga försvarare eller rättshjälpsbiträden ersättning under den tid målet vid EU-domstolen pågår) och att det är en relativt omfattande skyldighet som personuppgiftsansvariga har att på begäran lämna uppgifter till den vars uppgifter är föremål för behandling. Från svensk horisont rapporteras under EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER att det via webbplatsen lawpub.se går att lagligen få tillgång till annars skyddat material producerat i anslutning till juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, däribland Europarättslig tidskrift.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Upphovsrätt

[Principen om sändarstaten är även tillämplig på satellit-TV-leverantörer](#)

Högsta domstolen har i dom den 12 maj 2023 i dess mål B 1513-22, "Satellitsändningen", funnit att en televisionsutsändning via satellit ska anses gjord i det land där överföringen av de programbärande signalerna initierades. beIN producerade televisionsprogram i Qatar. Bolaget köpte in rättigheter att visa olika sportevenemang, lade till egna kommentarer på relevant språk samt egenproducerade innehåll som sändes i de pauser som förekom i de olika sportevenemangen. Programsignalerna skickades via fiberkabel från beIN i Qatar till beIN i Frankrike. Signalerna skickades sedan vidare till Storbritannien och Spanien för s.k. upplänkning till satelliter, för att sedan tas emot av abonnenter på marken. Advanced TV Network Sweden AB ("ATN"), med säte i Malmö, bedrev affärsverksamhet som bestod av mottagning, avkodning, paketering och återutsändningar av televisionsutsändningar mot betalning. AA-H och HA-H åtalades, i egenskap av företrädare för ATN, för bl.a. brott mot lagen om förbud beträffande viss avkodningsutrustning (åtalspunkt 1) och brott mot upphovsrättslagen (åtalspunkt 2). Enligt åtalspunkten 2 hade AA-H och HA-H mellan den 1 juli 2014 och den 23 augusti 2016, tillsammans och i samförstånd med varandra och andra, uppsåtligt eller av grov oaktsamhet olovligt återutsänt beIN:s televisionsutsändningar. Härigenom hade de gjort intrång i beIN:s rätt till televisionsutsändningarna.

Patent- och marknadsdomstolen dömde båda de tilltalade för brott mot lagen om förbud beträffande viss avkodningsutrustning och brott mot upphovsrättslagen. Enligt Patent- och marknadsdomstolen hade beIN skydd för sina televisionsutsändningar enligt upphovsrättslagen med hänsyn till att utsändningarna fick anses ha gjorts i länder, Spanien och Storbritannien, som var anslutna till Romkonventionen. Patent- och marknadsöverdomstolen har ogillat åtalet för brott mot upphovsrättslagen. Beträffande AA-H har domstolen även ogillat åtalet för brott mot lagen om förbud beträffande viss avkodningsutrustning. HA-H har däremot dömts för det brottet. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen har beIN saknat skydd för sina televisionsutsändningar, eftersom dessa skett från Qatar, som under den i målet aktuella tidsperioden inte hade tillträtt Romkonventionen.

HD anförde bl.a.: I 5 kap. upphovsrättslagen behandlas vissa till upphovsrätten närstående rättigheter. I 48 § regleras televisionsföretags rättigheter till sina utsändningar. Här föreskrivs att ett sådant företag har en uteslutande rätt att förfoga över en televisionsutsändning genom att bl.a. tillåta återutsändning. Rätten gäller utsändningen av de programbärande signalerna, s.k. signalrätt, och inte programinnehållet. Begreppet "utsändning" är avsett att vara teknikneutralt. I 12 § internationella upphovsrättsförordningen anges att 48 § upphovsrättslagen och bestämmelser som anknyter till den paragrafen ska tillämpas på ljudradio- och televisionsutsändningar som har gjorts i ett annat land än Sverige, om det landet är anslutet till Romkonventionen och på utsändningar av radio- eller televisionsföretag som har sitt säte i ett konventionsland. Bestämmelserna i 12 § går tillbaka på artikel 6 i Romkonventionen. Enligt den artikeln ska en fördragsslutande stat tillerkänna radioföretag nationell behandling om företaget har sitt säte i annan fördragsslutande stat eller om utsändningen företogs från sändare belägen i annan fördragsslutande stat. Konventionen är även tillämplig på satellitsändningar.

I 61 a § upphovsrättslagen finns särskilda bestämmelser som gäller när verk eller andra prestationer som skyddas enligt lagen sänds ut till allmänheten över satellit. Bestämmelsen, som har sin bakgrund i EU:s s.k. SatCab-direktiv (93/83/EEG, om samordning av vissa bestämmelser om upphovsrätt och närstående rättigheter avseende satellitsändningar och vidaresändning via kabel), anger som utgångspunkt att den upphovsrättsligt relevanta åtgärden i en sådan situation anses ske i det land där sändarföretaget under sin kontroll och på sitt ansvar för in prestationerna i en oavbruten överföring till satelliten och därifrån till marken. Huvudregeln i 61 a § gäller inte om åtgärden äger rum i ett land som inte ingår i EES och som inte heller tillhandahåller den skyddsnivå som föreskrivs i SatCab-direktivet. Om uppsändningen till satelliten i ett sådant fall äger rum i ett EES-land, ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden i stället anses ske i det landet. Syftet med 61 a § och det bakomliggande direktivet är att peka ut i vilket land som sändarföretaget ska ha sändningsrättigheter till det verk eller den prestation som utsändningen avser (se prop. 1994/95:58 s. 46 f., jfr även artiklarna 2 och 3 samt beaktandesatserna 14 och 15 i direktivet). Bestämmelserna tar alltså sikte på frågan om var licensieringen av det skyddade verket eller den skyddade prestationen ska ske. Som framgår av lagtexten förutsätter en tillämpning av 61 a § att det rör sig om en enligt upphovsrättslagen skyddad rättighet. Paragrafen har alltså inte någon omedelbar betydelse för bedömningen av om utsändningen som sådan är skyddad av den lagen.

Vid tillämpningen av de aktuella bestämmelserna i Romkonventionen och internationella upphovsrättsförordningen har det betydelse varifrån utsändningen har gjorts. Denna bedömning kan vara svår när sändningen innefattar flera tekniska led i olika länder. Det kan vid satellitsändningar – som i detta fall – handla om att de programbärande signalerna skickas från ett land till ett annat för att där via upplänkning skickas till en satellit som i sin tur skickar signalerna vidare till mottagare på marken i ytterligare ett land. Romkonventionen reglerar inte uttryckligen satellitsändningar och innehåller inte några särskilda bestämmelser om var en sändning i flera led ska anses ha skett. Några sådana bestämmelser finns inte heller i internationella upphovsrättsförordningen. I närliggande sammanhang har det ansetts att sedvanliga tekniska mellanled i en satellitsändning inte ska ses som avbrott i överföringskedjan utan att samtliga led i en sådan kedja ska anses utgöra en enda överföring till allmänheten via satellit. Att använda detta synsätt även vid tillämpningen av bestämmelserna i Romkonventionen och internationella upphovsrättsförordningen får anses vara förenligt med bestämmelsernas ordalydelse. Vid en utsändning som innefattar flera mellankommande tekniska led ligger det nära till hands att se det som att utsändningen "företogs" (i Romkonventionens mening) och "har gjorts" (i internationella upphovsrättsförordningens mening) i det land där signalerna ursprungligen genererades. Att överföringskedjan kan innefatta led som var för sig inte omfattas av Romkonventionens reglering, t.ex. därför att signalerna i något led inte överförs trådlöst, utesluter inte en sådan läsning av bestämmelserna. En sådan tillämpning ligger också i linje med de rättspolitiska skälen bakom det särskilda skyddet för televisionsföretag. De betydande investeringar som sådana företag gör skulle inte vara möjliga om inte ett rättsligt skydd fanns mot andras obehöriga utnyttjanden av utsändningarna. Typiskt sett kan det antas att investeringarna i första hand har gjorts i det land där utsändningen initieras. Att i stället utgå från platsen för upplänkningen till satelliten eller andra sedvanliga tekniska mellanled skulle därmed inte tillgodose detta skyddsintresse i samma utsträckning. Sammantaget talar övervägande skäl för att en satellitsändning som innefattar flera tekniska led vid tillämpningen av 12 § internationella upphovsrättsförordningen normalt ska anses ha gjorts i det land där överföringen av de programbärande signalerna initierades. De programbärande signalerna har skickats av beIN i Qatar via fiberkabel till beIN i Frankrike för att sedan, via upplänkar i Spanien och Storbritannien, skickas till satelliter som i sin tur har skickat signalerna ned till marken för mottagning av abonnenter. Vid tillämpningen av internationella upphovsrättsförordningen ska samtliga led i denna överföringskedja anses utgöra en enda överföring till allmänheten via satellit. Utsändningarna ska således anses ha gjorts i Qatar där överföringen av de programbärande signalerna initierades. Någon utsändning har däremot inte gjorts i Frankrike, Spanien eller Storbritannien, där det – såvitt framkommit – endast har förekommit sedvanliga tekniska mellanled. Under den aktuella tidsperioden var Qatar inte anslutet till Romkonventionen och 12 § internationella upphovsrättsförordningen är därför inte tillämplig. Inte heller i övrigt finns det stöd för att utsändningarna skulle vara skyddade enligt 48 § upphovsrättslagen.

Skatterätt

Är kapitalvinstbeskattning vid omvandling av tyskt KG till GmbH förenlig med EU-fördragets bestämmelser om etableringsfrihet och fri rörlighet för kapital?

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 5 maj 2023 i mål 7092-22 fastställt Skatterättsnämndens förhandsbesked. Frågorna i målet är om en konvertering av ett tyskt KG till ett GmbH innebär att bolagets delägare ska kapitalvinstbeskattas och uttagsbeskattas enligt intern svensk rätt samt om detta i så fall är förenligt med EU-rätten.

Utländska juridiska personer är normalt inte skattskyldiga i Sverige för inkomster från näringsverksamhet som bedrivs i utlandet. Den som är obegränsat skattskyldig i Sverige och som är delägare i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person beskattas dock för sin andel av den juridiska personens inkomst. Det innebär att den delen av inkomsten beskattas i Sverige även om verksamheten bedrivs utomlands. Om delägaren avyttrar sin andel ska eventuell kapitalvinst tas upp till beskattning. Med avyttring avses som huvudregel försäljning, byte och liknande överlåtelse. Även väsentliga förändringar av de rättigheter och skyldigheter som följer med innehavet av en andel kan medföra att andelen anses avyttrad och att delägaren därmed ska kapitalvinstbeskattas. Om tillgångar i en näringsverksamhet överlåts till underpris ska beskattning ske som om tillgångarna avyttras mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet (uttagsbeskattning). Detsamma gäller om skattskyldigheten för inkomsten från näringsverksamheten helt eller delvis upphör.

A är bosatt i Sverige och obegränsat skattskyldig här. Hon är delägare i en tysk bolagskoncern som bedriver sin verksamhet genom ett tyskt kommanditbolag (Kommanditgesellschaft, KG), här benämnt X KG. Bolaget har ingen verksamhet i Sverige. A äger andelar i X KG både direkt och indirekt genom ett antal andra tyska bolag. Ett KG är delägarbeskattat i Tyskland och A beskattas därför i Sverige för den del av resultatet i X KG som faller på hennes direktägda andel i bolaget. A överväger att samla sina andelar i de tyska bolagen i ett svenskt holdingbolag. Hon ansökte om förhandsbesked för att få skattekONSEKVENSerna av en sådan omstrukturering klarlagda. Av ansökan framgår följande. Omstruktureringen är tänkt att genomföras på så sätt att hon i ett första steg ska bilda ett nytt tyskt kommanditbolag (Nya KG) som hon ska äga till 100 procent som kommanditdelägare. Ett av henne helägt tyskt aktiebolag (Gesellschaft mit beschränkter Haftung, GmbH) kommer att vara komplementär. Enligt tysk rätt behöver komplementären inte ha någon kapitalandel i bolaget. I nästa steg ska hon överlåta sina andelar i de befintliga tyska bolagen till Nya KG till underpris. Därefter ska Nya KG i enlighet med tysk lagstiftning konverteras till ett tyskt aktiebolag, Nya GmbH. Konverteringen innebär att företaget får en ny associationsform men det behåller sin identitet och balansräkning samt sina rättigheter och skyldigheter gentemot tredje man. I ett sista steg ska hon genom ett andelsbyte överlåta andelarna i Nya GmbH till ett av henne helägt svenskt aktiebolag. Genom ansökan om förhandsbesked ville A få svar på om konverteringen av Nya KG till ett GmbH vid en bedömning enligt intern svensk skatterätt innebär att hennes andelar i Nya KG ska anses avyttrade (fråga 1) eller att hon ska uttagsbeskattas (fråga 2). Om svaret på någon av dessa frågor var ja ville hon också få veta om EU-rätten hindrar att hon beskattas till följd av konverteringen (fråga 3).

Skatterättsnämnden fann att konverteringen innebär en sådan väsentlig förändring av de rättigheter som följer med andelen att andelarna i Nya KG ska anses avyttrade (fråga 1) men att den inte medför att A ska uttagsbeskattas (fråga 2). När det gällde frågan om uttagsbeskattning angav nämnden att konverteringen inte innebär att Nya KG överlåter några tillgångar och att uttagsbeskattning därmed inte aktualiseras på den grunden. Nämnden ansåg vidare att uttagsbeskattning inte heller ska ske på den grunden att skattskyldigheten för en inkomst helt eller delvis upphör. Nämnden uttalade att konverteringen innebär att Sveriges rätt att beskatta del av resultatet i X KG upphör men att detta inte beror på någon förändring av A:s skattskyldighet utan på att bolagets inkomster efter konverteringen tillfaller ett tyskt bolag utan anknytning till Sverige. Nämnden fann slutligen att en svensk beskattning av avyttringen inte strider mot EU-rätten.

HFD anförde bl.a.: Enligt 5 kap. 2 a § inkomstskattelagen (1999:1229) är obegränsat skattskyldiga delägare i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person skattskyldiga för personens inkomster. Med en i utlandet delägarbeskattad juridisk person avses en utländsk juridisk person vars inkomster beskattas hos delägare i den utländska stat där personen hör hemma. Av 41 kap. 1 och 2 §§ följer att vinst vid avyttring av tillgångar beskattas som kapitalvinst i inkomstslaget kapital. Med avyttring avses enligt huvudregeln i 44 kap. 3 § försäljning, byte och liknande överlåtelse av tillgångar. I 22 kap. finns bestämmelser om uttag ur näringsverksamhet. Av 3 § framgår att med uttag avses bl.a. att den skattskyldige överlåter en tillgång utan ersättning eller mot ersättning som understiger marknadsvärdet utan att detta är affärsmässigt motiverat. Enligt 5 § 2 räknas som uttag också att skattskyldigheten för inkomsten från en näringsverksamhet helt eller delvis upphör. Uttag av en tillgång ska enligt 7 § första stycket behandlas som om den avyttras mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet (uttagsbeskattning).

Den planerade konverteringen innebär att Nya KG kommer att byta associationsform till ett GmbH. Förfarandet saknar motsvarighet i svensk rätt. Den första fråga som Högsta förvaltningsdomstolen ska ta ställning till är om konverteringen innebär att A:s andelar i Nya KG ska anses avyttrade. När det gäller aktier och andra värdepapper har det utvecklats en praxis som innebär att vissa förändringar av den rätt som följer med innehavet medför att värdepappret ska anses avyttrat. Detta bygger på synsättet att om väsentliga ändringar görs i de rättigheter och villkor som gäller för värdepappret så har detta i realiteten upphört att existera och ersatts av ett nytt. I ett KG ska det, liksom i ett svenskt kommanditbolag, finnas en komplementär som är solidariskt ansvarig för bolagets förpliktelser. Ett GmbH är däremot en kapitalassociation och delägarna är inte ansvariga för bolagets förpliktelser. Redan detta förhållande innebär enligt Högsta förvaltningsdomstolen en sådan väsentlig förändring som medför att andelarna i Nya KG ska anses avyttrade till följd av konverteringen. För den bedömningen saknar det betydelse att A, i egenskap av kommanditdelägare, själv inte omfattas av något personligt betalningsansvar före konverteringen.

Nästa fråga är om A ska uttagsbeskattas på grund av konverteringen. Frågan är om konverteringen innebär att uttagsbeskattning ska ske med stöd av bestämmelsen i 22 kap. 5 § 2. Där anges att som uttag räknas att skattskyldigheten för inkomsten från en näringsverksamhet helt eller delvis upphör. A kommer före konverteringen att vara skattskyldig i Sverige för inkomsterna från Nya KG och därmed för Nya KG:s

andel av inkomsterna från den tyska koncernen. Efter konverteringen kommer denna skattskyldighet att upphöra eftersom hon då äger andelar i ett GmbH, dvs. ett subjekt som inte är delägarbeskattat. Nya GmbH är begränsat skattskyldigt i Sverige och kommer inte att ha något fast driftställe här. Inte heller Nya GmbH kommer således att vara skattskyldigt i Sverige för inkomsterna från koncernen. Konverteringen innebär alltså att den inkomst från den tyska koncernen som före konverteringen kunde beskattas hos A i Sverige inte längre kan beskattas här. Detta beror dock inte på någon förändring av A:s skattskyldighet i sig; hon kommer efter konverteringen att ha samma anknytning till Sverige som tidigare och kommer fortfarande att vara obegränsat skattskyldig här. Att Sverige inte kan beskatta de tyska inkomsterna är i stället en konsekvens av att andelarna i Nya KG till följd av konverteringen ersätts av andelar i Nya GmbH. Som framgår av svaret på fråga 1 medför detta att andelarna i Nya KG ska anses avyttrade. Att en delägare avyttrar sina andelar är inte en sådan händelse som ska föranleda uttagsbeskattning enligt 22 kap. 5 § 2.

Eftersom andelarna i Nya KG anses avyttrade till följd av konverteringen ska A kapitalvinstbeskattas enligt intern svensk rätt. Det som återstår att bedöma är om en sådan beskattning är förenlig med EUF-fördragets bestämmelser om etableringsfrihet och fri rörlighet för kapital. Att förändringar av en andelsrätt kan medföra att andelen anses avyttrad följer av rättspraxis. I denna praxis görs inte skillnad mellan svenska och utländska andelar. Kapitalvinstbeskattningen av A beror alltså inte på att hon har andelar i ett utländskt bolag utan på att andelarna har förändrats på ett sådant sätt att de anses ha upphört att existera och därmed ska anses avyttrade. Motsvarande gäller för svenska andelar som undergår så väsentliga förändringar att de anses upphöra att existera. Kapitalvinstbeskattningen av A innebär alltså inte någon negativ särbehandling av ett gränsöverskridande förhållande och kan därför inte anses strida mot EUF-fördraget.

EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen har under maj 2023 meddelat [29 domar](#) i mål om förhandsavgörande eller fördragsbrott och som publicerats i rättsfallssamlingen, varav – för första gången i detta nyhetsbrevs historia – noll avgöranden från stora avdelningen. Ingen av de domar som meddelats rör mål där förhandsavgörande begärts av svensk domstol. Under samma period har generaladvokaterna lämnat [20 förslag](#) till avgöranden i samma kategorier av mål. Inget av dessa förslag rör Sverige i denna mening. [Pressmeddelanden](#) har lämnats angående ett antal av dessa avgöranden och förslag, men ofta även om annat av mer generellt intresse.

För närvarande har EUT-meddelanden lämnats i [tre mål](#) där svensk domstol begärt förhandsavgörande i mål som är anhängiga vid EU-domstolen. Information om dessa återfinns i länken i föregående mening. Länken ger tillgång till EUT-meddelandet om begäran om förhandsavgörande. Där framgår respektive domstols fråga eller frågor. Via målnumret går det, i de fall som begäran finns tillgänglig, vidare att få tillgång till det resonemang som ligger till grund för begäran om förhandsavgörande. Utöver dessa tre mål noteras att Svea hovrätt, mark- och miljööverdomstolen, har begärt förhandsavgörande i ett mål rörande vissa utsläpp av växthusgaser, där Nouryon

Functional Chemicals är Naturvårdsverkets motpart. Målnumret är [C-166/23](#) och målet rapporteras nedan under NYA SVENSKA MÅL.

Avgöranden i svenska mål

Förslag till avgöranden i svenska mål

Institutionell rätt och allmänna principer

[Caesars hustru får inte misstänkas – om utformningen av organ för prövning av disciplinåtgärder mot domare](#)

EU-domstolen, första avdelningen, har i dom den 11 maj 2023 i mål C-817/21, *Inspectia Judiciară*, prövat en begäran om förhandsavgörande från Curtea de Apel București (Appellationsdomstolen i Bukarest, Rumänien) angående tolkningen av artiklarna 2 och 19.1 andra stycket FEU samt av beslut 2006/928/EG om inrättande av en mekanism för samarbete och kontroll av Rumäniens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reformen av rättsväsendet och kampen mot korruption. Begäran har framställts i ett mål mellan R.I., å ena sidan, och *Inspectia Judiciară* (Domstolsinspektionen, Rumänien) och N.L., å andra sidan. Målet rör inspektionens beslut att avskriva en anmälan från R.I. mot N.L. och att avslå klagomålet mot denna avskrivning. Nu aktuell fråga rör **hur det organ som ansvarar för utredning och prövning av disciplinära åtgärder mot domare ska utformas**. R.I. är part i flera brottmål vid rumänska domstolar. Hon gjorde flera disciplinära anmälningar till Domstolsinspektionen mot domare och åklagare som tjänstgör vid dessa domstolar. Domstolsinspektionen meddelade flera beslut genom vilka anmälningarna avskrevs. Efter det att ett av dessa beslut hade fastställts av N.L., i egenskap av chefsinspektör, överklagade R.I. beslutet till den hänskjutande domstolen. Beslutet upphävdes. Domstolsinspektionens överklagande av denna dom ogillades. Till följd av detta rättsliga förfarande meddelade Domstolsinspektionen ett nytt beslut genom vilket den disciplinära anmälan i fråga avskrevs. N.L. avslog R.I:s klagomål mot detta beslut. R.I. överklagade N.L:s beslut. I skrivelse till justitieministeriet, Rumänien, påtalade R.I. att hennes konstitutionella rättigheter hade åsidosatts och hon gjorde gällande att en ”grupp” av personer, däribland N.L., hade bidragit till detta åsidosättande och till de brottsutredningar som avsåg henne. I skrivelsen hävdade R.I. bland annat att N.L. hade försökt dölja de missbruk och rättsstridigheter som vissa domare och åklagare hade gjort sig skyldiga till. Justitieministeriet ansåg att det saknade behörighet att pröva denna anmälan, varför det vidarebefordrade anmälan till Domstolsinspektionen. R.I. framställde dessutom ytterligare en invändning mot N.L. genom en anmälan som gavs in till inspektionen. R.I. gjorde bland annat gällande att det inte hade gjorts någon riktig disciplinär utredning, att den tidigare meddelade domen inte hade verkställts och att prövningen av hennes klagomål avsiktligt hade försenats för att en preskriptionstid skulle kunna löpa ut. Anmälan mot N.L. avskrevs genom beslut av en av inspektionens tjänstemän som utsetts med tillämpning av allmänna bestämmelser som fastställts av

chefsinspektören. R.I. ingav ett klagomål mot detta beslut, men den biträdande chefsinspektören avslag klagomålet.

R.I. väckte talan vid den hänskjutande domstolen och yrkade bland annat ogiltigförklaring av de båda sistnämnda besluten samt ersättning för den skada som dessa beslut hade orsakat henne. Till stöd för denna talan gjorde R.I. bland annat gällande flera rättsstridigheter med avseende på de befogenheter som chefsinspektören har i fråga om uttagning av inspektionens tjänstemän, utnämning av den biträdande chefsinspektören och utfärdande av bestämmelser om Domstolsinspektionens organisation samt avsaknad av tillräckliga garantier mot bristande opartiskhet hos personer som har till uppgift att handlägga en anmälan mot chefsinspektören. **R.I. anser att unionsrätten utgör hinder för det förhållandet att befogenheter har koncentrerats hos chefsinspektören, till följd av vilket disciplinära åtgärder inte kan vidtas mot domare och åklagare eller mot chefsinspektören.** Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ville få klarhet i huruvida artiklarna 2 och 19.1 andra stycket FEU samt beslut 2006/928 ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning som ger chefen för ett organ som är behörigt att genomföra utredningar och vidta disciplinära åtgärder mot domare och åklagare befogenhet att anta föreskrifter och individuella beslut om bland annat organisationen av detta organ, uttagning och utvärdering av dess anställda, utförande av deras arbete och utnämning av en biträdande chef, medan dessa anställda och denna biträdande chef är de enda som har behörighet att genomföra en disciplinär utredning mot chefen för nämnda organ. Den påpekade inledningsvis att det följer av **artikel 19 FEU** att varje medlemsstat ska säkerställa att de instanser som i egenskap av "domstol", i den mening som avses i unionsrätten, ingår i dess system med rättsmedel inom de områden som omfattas av unionsrätten **uppfyller kraven på ett effektivt domstolsskydd**. Artikel 19.1 andra stycket FEU avser "de områden som omfattas av unionsrätten", oavsett i vilken situation medlemsstaterna tillämpar unionsrätten, i den mening som avses i artikel 51.1 i stadgan, och i synnerhet en lagstiftning om organisationen av och verksamheten vid ett organ som, i likhet med Domstolsinspektionen, är behörigt att genomföra utredningar och vidta disciplinära åtgärder mot samtliga rumänska domare och, således, mot de domare vid allmänna domstolar som har att avgöra frågeställningar som rör unionsrättens tillämpning eller tolkning. En **grundförutsättning** för att detta krav på effektivt domstolsskydd ska kunna uppfyllas av sådana instanser som kan ha att avgöra frågeställningar som rör unionsrättens tillämpning eller tolkning är att deras **oavhängighet upprätthålls**. Kravet på domstolarnas **oavhängighet**, enligt artikel 19.1 andra stycket FEU, omfattar **två aspekter**. Den **första aspekten, som är extern**, förutsätter att den aktuella domstolsinstansen fullgör sina uppgifter helt **självständigt**, utan att vara underställd någon annan och utan att ta emot order eller instruktioner från något håll. Denna ska således vara skyddad mot yttre inblandning eller påtryckningar som kan äventyra dess ledamöters oberoende prövning och påverka deras avgöranden. Den **andra aspekten är intern** och sammanfaller med begreppet **opartiskhet**. Den handlar om att avståndet gentemot parterna och deras respektive intressen vad gäller saken i målet ska vara detsamma. Sistnämnda aspekt förutsätter att objektivitet iakttas och att det inte föreligger något annat intresse vad gäller utgången i målet än vad som följer av en strikt tillämpning av rättsreglerna. De **garantier för**

oavhängighet och opartiskhet som erfordras enligt unionsrätten förutsätter att det **finns regler som utesluter allt rimligt tvivel** som enskilda rättssubjekt skulle kunna hysa beträffande den aktuella instansens pålitlighet i förhållande till yttre omständigheter och dennas neutralitet i förhållande till de intressen som ställs mot varandra.

Vad närmare bestämt gäller bestämmelserna om det disciplinära systemet, förutsätter oavhängighetskravet att detta system innehåller de skyddsregler som behövs för att helt **förhindra risken** för att ett sådant system används som ett **system för politisk kontroll** över innehållet i domstolarnas avgöranden. **Vetskapen om att en disciplinär utredning kan komma att inledas innebär i sig en påtryckning** gentemot dem som har i uppgift att döma i ett mål. Det är därför av väsentlig betydelse att det organ som är behörigt att utföra utredningar och vidta disciplinära åtgärder agerar på ett objektivt och opartiskt sätt vid fullgörandet av sina uppgifter och att detta organ, i detta syfte, **skyddas mot inblandning** utifrån. Eftersom **ledande befattningshavare** vid ett sådant organ **kan ha ett bestämmande inflytande** över organets verksamhet, måste reglerna om **förfarandet för utnämning** av sådana ledande befattningshavare vara utformade på ett sådant sätt att de **inte kan föranleda några rimliga tvivel** om att organets befogenheter och funktioner inte används som ett instrument för **påtryckning på eller politisk kontroll** över domstolarnas verksamhet. Ett sådant krav är **inte bara tillämpligt på bestämmelser om förfarandet för utnämning** till ledande befattningar inom ett organ som är behörigt att genomföra utredningar och vidta disciplinära åtgärder, **utan även mer allmänt på samtliga bestämmelser om detta organs organisation och verksamhet.**

Den omständigheten att chefen för ett organ som är behörigt att genomföra utredningar och vidta disciplinära åtgärder utövar en effektiv kontroll över organets samtliga handlanden kan visserligen främja effektiviteten och enhetligheten i nämnda organs praxis. En sådan koncentration av befogenheter hos enbart denna chef kan emellertid inte i sig undergräva kraven på oavhängighet och opartiskhet. De anställda vid ett organ såsom det som är aktuellt i det nationella målet har nämligen inte till uppgift att avgöra tvister i egenskap av domare, utan att genomföra utredningar och vidta disciplinära åtgärder. De måste således inte nödvändigtvis uppfylla alla de krav på oavhängighet och opartiskhet som gäller för domare. **Koncentrationen av betydande befogenheter hos chefen för ett organ som är behörigt att genomföra utredningar och vidta disciplinära åtgärder kan emellertid**, eftersom den i praktiken ger vederbörande ett stort utrymme för skönsmässig bedömning vid vidtagandet av disciplinära åtgärder mot domare, **göra det lättare** för denna chef att **använda sig av det disciplinära systemet mot domare för att påverka deras verksamhet.** En lagstiftning som ger chefen för detta organ sådana befogenheter som de som chefsinspektören har enligt den lagstiftning som är aktuell i det nationella målet **kan således ge upphov till rimligt tvivel** hos enskilda vad gäller användningen av organets befogenheter och funktioner som ett medel för påtryckningar på den dömande verksamheten eller för politisk kontroll över denna verksamhet.

Tolkningsfrågan besvarades på följande sätt:

Artiklarna 2 och 19.1 andra stycket FEU, jämförda med beslut 2006/928, ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning

- enligt vilken chefen för ett organ som är behörigt att genomföra utredningar och vidta disciplinära åtgärder mot domare och åklagare tillerkänns befogenhet att anta föreskrifter och individuella beslut om bland annat organisationen av detta organ, uttagning och utvärdering av dess anställda, utförande av deras arbete samt utnämning av en biträdande chef,
 - medan, för det första, dessa anställda och denna biträdande chef är de enda som har behörighet att genomföra en disciplinär utredning mot chefen för nämnda organ, för det andra, deras karriär till stor del beror på de beslut som fattas av denna chef och, för det tredje, dessa båda chefers respektive mandatperiod löper ut samtidigt,
- när denna lagstiftning inte är utformad på ett sådant sätt att den inte kan ge upphov till rimligt tvivel hos enskilda vad gäller användningen av organets befogenheter och funktioner som ett medel för påtryckningar på dessa domares och åklagares verksamhet eller för politisk kontroll över denna verksamhet.
- [Pressmeddelande på engelska](#) har lämnats.

Processrätt

[EU-domstolen preciserar omfattningen av skyldigheten för en nationell domstol som begär förhandsavgörande att vilandeförklara sitt mål](#)

EU-domstolen, nionde avdelningen, har i dom den 17 maj 2023 i mål C-176/22, BK och ZhP (Delvis vilandeförklaring av det nationella målet), prövat en begäran om förhandsavgörande från Spetsializiran nakazatelen sad (Särskilda brottmålsdomstolen, Bulgarien) angående tolkningen av artikel 23 i stadgan för Europeiska unionens domstol. Frågan i målet rör i vilken omfattning en nationell domstol som begär förhandsavgörande är skyldig att vilandeförklara målet. Den hänskjutande domstolen har begärt förhandsavgörande. De frågor som ställdes handläggs inom ramen för mål C-175/22. Den hänskjutande domstolen vill emellertid få klarhet i huruvida den, mot bakgrund av artikel 23 i domstolens stadga, kan fortsätta handläggningen av det nationella målet, särskilt för att fortsätta bevisupptagningen, efter att ha framställt en begäran om förhandsavgörande i mål C-175/22 till EU-domstolen.

Artikel 23 i domstolens stadga lyder: "I fall som avses i artikel 267 [FEUF] ska beslut av en nationell domstol att uppskjuta handläggningen av ett ärende och hänskjuta det till domstolen anmälas till denna av den nationella domstolen. Om detta beslut ska därefter justitiesekreteraren underrätta parterna, medlemsstaterna och [Europeiska] kommissionen, liksom den unionsinstitution, det unionsorgan eller den unionsbyrå som har antagit den akt vars giltighet eller tolkning är omtvistad."

Det kan även nämnas att domstolen i punkt 25 i sina [Rekommendationer till nationella domstolar om begäran av förhandsavgörande](#) anger följande: "Den nationella domstolen är visserligen behörig att besluta om interimistiska åtgärder, särskilt i samband med en begäran om förhandsavgörande i en giltighetsfråga. När en begäran om förhandsavgörande framställs **måste** emellertid **målet vid den nationella domstolen förklaras vilande** till dess att EU-domstolen har meddelat sitt avgörande."

EU-domstolen konstaterade att den nu ställda frågan avsåg att ge klarhet i huruvida artikel 23 i domstolens stadga ska tolkas så, att den utgör hinder mot att en nationell

domstol, som har framställt en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, vilandeförklarar det nationella målet endast avseende de delar som kan påverkas av EU-domstolens svar på begäran om förhandsavgörande. Den anförde att det i avsaknad av unionsbestämmelser på området ankommer på varje medlemsstat att i sin interna rättsordning, enligt **principen om processuell autonomi och med iakttagande av likvärdighets- och effektivitetsprinciperna**, fastställa de processuella regler som gäller för talan som syftar till att säkerställa skyddet av rättigheter som enskilda har enligt unionsrätten. Eftersom en fortsatt handläggning av målet i andra delar än de som omfattas av begäran om förhandsavgörande inte gör det omöjligt eller orimligt svårt att upprätthålla fördragets ändamålsenliga verkan hindrade inte artikel 23 i domstolens stadga en sådan partiell fortsatt handläggning. Frågan besvarades därmed på följande sätt: Artikel 23 i domstolens stadga ska tolkas så, att den **inte utgör hinder** mot att en nationell domstol, som har framställt en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, **vilandeförklarar** det nationella målet endast **avseende de delar som kan påverkas av EU-domstolens svar** på begäran om förhandsavgörande. [Pressmeddelande](#) har lämnats.

Skatterätt

Konkurrensrätt m.m.

Inre marknaden och fri rörlighet

[Principen om sändarstaten är även tillämplig på satellit-tv-leverantörer](#)

EU-domstolen, första avdelningen, har i dom den 25 maj 2023 i mål C-290/21, AKM (Tillhandahållande av kanalpaket via satellit i Österrike), prövat en begäran om förhandsavgörande från Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike) angående tolkningen av artikel 1.2 a-c i direktiv 93/83/EEG om samordning av vissa bestämmelser om upphovsrätt och närstående rättigheter avseende satellitsändningar och vidareändring via kabel och artikel 3.1 i Europa direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället. Begäran har framställts i ett mål mellan AKM, en österrikisk organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätt, och Canal+ Luxembourg Sàrl (Canal+), angående det sistnämnda bolagets sändning av tv-program i Österrike.

AKM innehar en licens för utnyttjande av musikaliska verk som ger den rätt att i egenskap av förvaltare utöva sändningsrättigheter i Österrike. Canal+ erbjuder i Österrike, via satellit och mot betalning, paket av kodade program i högupplösning eller standardupplösning från flera olika sändarföretag som är belägna i andra medlemsstater. Införandet av var och en av de programbärande satellitsignalerna i överföringskedjan (upplänk) görs för det mesta av dessa sändarföretag själva, men ibland av Canal+, i dessa andra medlemsstater. Ett signalpaket som innehåller hela programmet i högupplösning med kompletterande information, såsom ljud- och undertextningsuppgifter, skickas. Efter det att signalpaketet har "skickats tillbaka" av

satelliten, tas det emot av satellitmottagare inom satellitens täckningsområde. Det nämnda signalpaketet delas då upp och användaren kan få tillgång till de olika programmen på en terminal med hjälp av en dekoder. De satellit-tv-paket som är aktuella i det nationella målet innehåller både avgiftsbelagda och gratis tv-program. De sistnämnda är inte kodade och kan i standardupplösning mottas av vem som helst i Österrike.

AKM väckte talan om, i huvudsak, att Canal+ skulle åläggas att upphöra med att sända satellitsignaler i Österrike och förpliktas att betala skadestånd. AKM gjorde gällande att motparten inte hade erhållit något tillstånd till ett sådant utnyttjande i de medlemsstater där sändningen eller överföringen till allmänheten via satellit äger rum och att AKM inte hade gett tillstånd till denna sändning i Österrike. AKM anser nämligen att nämnda sändning riktar sig till en ytterligare kategori av kunder till Canal+ som inte omfattas av de tillstånd som, i förekommande fall, beviljats i sändarmedlemsstaterna till de berörda sändarföretagen för överföring till allmänheten av de aktuella verken via satellit och att Canal+ borde ha inhämtat ett tillstånd från AKM för att sända satellitsignaler i Österrike. AKM anser följaktligen att Canal+ gör intrång i de rättigheter som organisationen förvaltar. Canal+ har genmält att den, med sändarföretagens samtycke, endast tillhandahåller en infrastruktur som gör det möjligt att koda en signal som sändarföretagen utanför Österrike fört in i en överföringskedja som leder till en satellit. Enligt principen om sändarmedlemsstaten i artikel 1.2 b i direktiv 93/83 är det inte AKM utan endast

upphovsrättsorganisationerna i sändarmedlemsstaterna som är behöriga att väcka talan angående den utnyttjandehandling som är aktuell i det nationella målet. Denna av Canal+ utförda utnyttjandehandling omfattas dessutom av de tillstånd som de berörda sändarföretagen har erhållit i sändarmedlemsstaterna.

Handelsgericht Wien (Handelsdomstolen i Wien, Österrike) ogillade yrkandet om åläggande att upphöra med sändningar av satellitsignaler i Österrike, men biföll i huvudsak både yrkandet (som delvis framställts i andra hand) om åläggande att upphöra med sändningar via satellit till österrikiskt territorium av de aktuella programbärande signalerna och yrkandet om företeende av därmed sammanhängande handlingar. Domen överklagades till Oberlandesgericht Wien (Regionala överdomstolen i Wien, Österrike), som i dom av den 30 juni 2020 i huvudsak gjorde samma bedömning. Sistnämnda domstol ansåg bland annat att de aktuella satellit-tv-paketen riktade sig till en ny publik, det vill säga en annan publik än den som avsågs med sändarföretagens fritt tillgängliga sändningar. Såväl AKM som Canal+ samt Seven.One Entertainment Group GmbH och ProSiebenSat.1 PULS 4 GmbH överklagade sistnämnda dom till den hänskjutande domstolen. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt sin första fråga, som var den enda som besvarades, för att få **klarhet i huruvida** artikel 1.2 b i direktiv 93/83 ska tolkas så, att för det fall en satellit-tv-leverantör är skyldig att, för en överföring till allmänheten via satellit i vilken denne deltar, **inhämta tillstånd från innehavarna av de berörda upphovsrättigheterna och närstående rättigheterna**, behöver detta tillstånd, i likhet med det tillstånd som det berörda sändarföretaget beviljats, **endast** inhämtas **i den medlemsstat där de programbärande signalerna förs in i den överföringskedja som leder fram till satelliten**. Domstolen framhöll att enligt artikel 1.2 b i direktiv 93/83 ska överföring till allmänheten via satellit anses ske endast i den

medlemsstat där de programbärande signalerna, under sändarföretagets kontroll och på dess ansvar, förs in i en oavbruten överföringskedja som leder till satelliten och sedan ner till jorden. För att bestämmelsen i **artikel 1.2 b** i direktiv 93/83 ska vara **tillämplig måste det röra sig om en "överföring till allmänheten via satellit"** i den mening som avses i artikel 1.2 a och c. I sistnämnda bestämmelser föreskrivs villkor som samtliga ska vara uppfyllda för att det ska föreligga en sådan överföring. En sändning **utgör således en enda "överföring till allmänheten via satellit" om följande krav är uppfyllda**: För det första ska den **startas genom ett "införande" av de programbärande signalerna** som utförs **"under sändarföretagets kontroll och på dess ansvar"**. För det andra ska dessa signaler föras in **"i en oavbruten överföringskedja som leder till satelliten och sedan ner till jorden"**. För det tredje ska signalerna vara **"avsedda för mottagning av allmänheten"** och för det fjärde ska, för det fall signalerna är kodade, **utrustning för avkodning av dessa "tillhandahåll[as] allmänheten genom sändarföretaget eller med dess samtycke"**. En direkt överföring av tv-program, vilken **uppfyller samtliga dessa kumulativa villkor**, ska anses utgöra en enda överföring till allmänheten via satellit och därmed anses **utgöra en odelbar överföring**. Den omständigheten att en sådan överföring är odelbar **innebär emellertid inte** att satellit-tv-leverantören **får medverka vid denna överföring utan tillstånd från de berörda rättsinnehavarna**. **Tillstånd** från upphovsrättsinnehavarna måste inhämtas **för varje överföring till allmänheten** via satellit av skyddade verk och att det vid fastställandet av rättsinnehavarnas skäliga ersättning för en sådan överföring av deras verk ska tas hänsyn till alla sändningsaspekter, såsom sändningens faktiska publik och dess potentiella publik. Ett sådant tillstånd måste bland annat inhämtas av den som **startar en sådan överföring** eller medverkar i den på ett sådant sätt **att skyddade verk genom överföringen blir tillgängliga för en ny publik**, det vill säga en publik som upphovsmännen till de skyddade verken inte beaktade när de gav en annan person tillstånd. Eftersom en sådan överföring till allmänheten via satellit enligt bestämmelsen i artikel 1.2 b i direktiv 93/83 endast anses äga rum i den medlemsstat där de programbärande signalerna förs in i den överföringskedja som leder till satelliten, är sändarföretaget endast skyldigt att erhålla ett sådant tillstånd i denna medlemsstat.

Vid fastställandet av upphovsrättsinnehavarnas skäliga ersättning för en sådan överföring av deras verk ska samtliga aspekter av den berörda sändningen beaktas, såsom sändningens faktiska publik och dess potentiella publik. **När en del av denna faktiska eller potentiella publik befinner sig i andra medlemsstater än den där de programbärande signalerna förs in i den överföringskedja som leder till satelliten ankommer det i förekommande fall på de olika berörda upphovsrättsorganisationerna att finna lämpliga lösningar** för att säkerställa en skälig ersättning till rättsinnehavarna. I den mån andra aktörer medverkar till att utöka den personkrets som kan ta del av sändningarna än den som sändarföretaget avsett omfattas deras åtgärder inte av det tillstånd som beviljats sändarföretaget.

Tolkningsfrågan besvarades på följande sätt:

Artikel 1.2 b i direktiv 93/83 ska tolkas så, att för det fall en satellit-tv-leverantör, för en överföring till allmänheten via satellit i vilken denne deltar, är skyldig att inhämta tillstånd från innehavarna av de berörda upphovsrättigheterna och närstående rättigheterna, behöver detta tillstånd, i likhet med det tillstånd som beviljats det

berörda sändarföretaget, endast inhämtas i den medlemsstat där de programbärande signalerna förs in i den överföringskedja som leder till satelliten. [Pressmeddelande](#) har lämnats.

Straffrättsligt samarbete

[Information till misstänkt som frihetsberövas måste lämnas om tid, plats, kända omständigheter, brottsrubricering och art av deltagande i brottet](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 25 maj 2023 i mål C-608/21, Politseyski organ pri 02 RU SDVR, prövat en begäran om förhandsavgörande från Sofiyski rayonen sad (Distriktsdomstolen i Sofia, Bulgarien) angående tolkningen av artikel 6.2 och artikel 8.1 i direktiv 2012/13/EU om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden. Frågan i EU-domstolens mål är hur och när en misstänkt som frihetsberövas ska underrättas om brottsmisstanke, och vad personen ska informeras om.

RK, som är polistjänsteman, beslutade att tillämpa en administrativ tvångsåtgärd mot XN, närmare bestämt att XN skulle vara frihetsberövad i upp till 24 timmar, på grund av misstanke om brott. I det aktuella beslutet, som hade undertecknats av RK, anges de rättsliga och faktiska skälen till åtgärden mot XN enligt följande: "artikel 72.1 led 1 i lagen om inrikesministeriet" och "störning av den allmänna ordningen". X.N. bestred lagligheten av beslutet om frihetsberövande vid den hänskjutande domstolen. Inom ramen för utredningen av ärendet avseende denna talan, inkom skriftliga rapporter från polismyndigheten, i vilka det angavs att XN i egenskap av deltagare i en demonstration i Sofia framför Nationalförsamlingens byggnad hade försökt ta sig förbi polismuren, genom att med sina händer och fötter slå på polismännens sköldar och rikta cyniska kommentarer till dem, vilket gjorde det nödvändigt att frihetsberöva honom. Det har inte visats att polistjänstemännens skriftliga rapporter lades fram för XN för kännedom i samband med att han frihetsberövades.

Den hänskjutande domstolen har att pröva lagligheten av beslutet om att frihetsberöva XN. Den hänskjutande domstolen har påpekat att enligt bulgarisk lag utgör angivelse av faktiska och rättsliga skäl för åtgärden det huvudsakliga kravet avseende det beslut som en polismyndighet ska utfärda. Högsta förvaltningsdomstolen, Bulgarien, tolkar emellertid denna bestämmelse så, att det är tillåtet att dessa uppgifter inte anges i det skriftliga beslutet om frihetsberövande, utan i andra medföljande handlingar som har upprättats dessförinnan eller som upprättas därefter, även om dessa andra dokument inte tillhandahålls den berörda personen vid tidpunkten för begränsningen av vederbörandes rörelsefrihet. Den hänskjutande domstolen anser att denna praxis varken är förenlig med artiklarna 6.2 och 8.1 i direktiv 2012/13 eller med artikel 5.1 c i Europakonventionen, såsom den tolkats av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen genom sin första fråga ville få klarhet i huruvida artiklarna 6.2 och 8.1 i direktiv 2012/13 ska tolkas så, att de utgör hinder för att tillämpa en nationell lagstiftning enligt vilken skäl för frihetsberövande av personer som är misstänkta eller tilltalade för att ha begått en brottslig gärning, inbegripet uppgifter om den brottsliga gärning som de är misstänkta eller tilltalade för, får anges i **andra handlingar än beslutet om frihetsberövande** och som meddelas

dessa personer **först inom ramen för en eventuell talan vid domstol om invändning mot beslutets laglighet**. Den påpekade inledningsvis att det inte framgår av artikel 6.2 i direktivet när information ska lämnas, men att den ska lämnas "utan dröjsmål" och att den ska vara så utförlig som krävs för att säkerställa ett rättvist förfarande och ett effektivt utövande av rätten till försvar. I skäl 28 i direktivet anges att informationen ska lämnas senast före polisens eller en annan behörig myndighets första officiella förhör med den misstänkte. Direktivet syftar till att fastställa minimiregler för information till personer som är misstänkta eller tilltalade för ett brott, för att de ska kunna förbereda sitt försvar och för att ett rättvist förfarande ska kunna garanteras. **När misstänkta eller tilltalade personer har anhållits eller häktats**, kräver detta syfte, såsom framgår av skäl 22 i direktiv 2012/13, att dessa personer **på ett effektivt sätt kan angripa anhållandets eller häktningens laglighet**, få till stånd en förnyad prövning av beslutet om frihetsberövande. För detta ändamål måste dessa personer utan dröjsmål få reda på varför de har anhållits eller häktats. Detta är skälet till att det i artikel 6.2 i direktiv 2012/13 föreskrivs att dessa skäl ska lämnas ut, och att det i artikel 7.1 i direktivet föreskrivs att den anhållna eller **häktade personen eller dennes försvarare ska få tillgång** till handlingar som är väsentliga för ett sådant **effektivt bestridande av anhållandets eller häktningens laglighet**. Det följer härav att dessa personer så snart som möjligt ska **underrättas** om skälen till att de anhållits eller häktats, det vill säga **vid tidpunkten för frihetsberövandet eller inom kort tid efter att frihetsberövandet har börjat**. Under förutsättning att det mål som eftersträvas med artikel 6.2 i direktiv 2012/13 säkerställs, kan **information** om skälen till anhållandet eller häktningen av misstänkta eller tilltalade personer, inbegripet den brottsliga gärning som de misstänks eller anklagas för att ha begått, **lämnas till dem i andra handlingar** än beslutet om frihetsberövande.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt sin **andra fråga** för att få klarhet i huruvida artikel 6.2 i direktiv 2012/13 ska tolkas så, att den kräver att skälen för frihetsberövande som meddelats de personer som är misstänkta eller tilltalade för att ha begått ett brott **innehåller uppgifter om tidpunkt, plats och tillvägagångssätt för brottet, nämnda personers konkreta deltagande i detta och den brottsrubricering som följer** därav. I artikel 6.1 i direktiv 2012/13 anges att informationen ska lämnas "i tillräckligt utförlig form", vilket i skäl 28 preciseras till att en **beskrivning av omständigheterna, inklusive**, om de är kända, **tid och plats**, rörande den brottsliga gärning som personen i fråga misstänks ha gjort sig skyldig till eller anklagas för, det **sätt på vilket sätt den berörda personen har deltagit i** gärningen och den **eventuella brottsrubriceringen, bör tillhandahållas** i tillräckligt utförlig form **med beaktande av det skede av det straffrättsliga förfarandet i vilket beskrivningen tillhandahålls**, så att man garanterar ett rättvist förfarande och möjliggör ett effektivt utövande av rätten till försvar. **Detaljnivån** i den information som lämna **bör anpassas** till var man befinner sig i det straffrättsliga förfarandet för att **inte undergräva hur en pågående utredning fortskrider**, samtidigt som den anhållna eller häktade personen ges tillräcklig information för att denne ska kunna förstå skälen till anhållandet eller häktningen och, i förekommande fall, effektivt kunna bestrida lagligheten av detta beslut.

Den hänskjutande domstolen har preciserat att enligt bulgarisk rätt kan **tillgång** till det material som avses i artikel 7 i direktiv 2012/13 **endast säkerställas** för personer

som har ställning som "tilltalade". En **person som är anhållen eller häktad och som formellt sett inte har denna ställning kan således inte få tillgång** till de handlingar som rör det aktuella ärendet och som innehas av de behöriga myndigheterna. Det ska i detta hänseende erinras om att punkt 1 i denna artikel 7 föreskrivs att den anhållna eller häktade personen eller dennes försvarare ska få tillgång till handlingar som är väsentliga för ett sådant effektivt bestridande av anhållandets eller häktningens laglighet, vilket kompletterar informationsskyldigheten i artikel 6.2 i direktiv 2012/13. Denna artikel 7.1 är emellertid tillämplig på varje person som anhållits eller häktats, oavsett i vilket skede av det straffrättsliga förfarandet som detta har skett, och således oberoende av vilken rättslig ställning personen har enligt nationell rätt. En person som är frihetsberövad på grund av att han eller hon misstänks för att ha begått ett brott men vars beslut om frihetsberövande inte innehåller tillräckliga uppgifter och som saknar tillgång till handlingar som är väsentliga för att på ett effektivt sätt bestrida lagligheten av anhållandet eller häktningen **ska således anses sakna tillräcklig information** för att på ett effektivt sätt kunna bestrida lagligheten av frihetsberövandet.

De ställda frågorna besvarades på följande sätt:

Artikel 6.2 i direktiv 2012/13 ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att tillämpa en nationell lagstiftning enligt vilken skäl för frihetsberövande av personer som är misstänkta eller tilltalade för att ha begått en brottslig gärning, inbegripet uppgifter om den brottsliga gärning som de är misstänkta eller tilltalade för, får anges i andra handlingar än beslutet om frihetsberövande. Denna bestämmelse utgör däremot hinder för att dessa uppgifter lämnas ut till dessa personer först i samband med ett eventuellt överklagande till domstol av lagligheten av frihetsberövandet och inte vid tidpunkten för frihetsberövandet eller inom en kort tid efter frihetsberövandets början. Skälen för frihetsberövande av personer som är misstänkta eller tilltalade för att ha begått ett brott ska innehålla alla uppgifter som är nödvändiga för att dessa personer på ett effektivt sätt ska kunna bestrida lagligheten av frihetsberövandet. **Även om hänsyn ska tas till i vilket skede av det straffrättsliga förfarandet i vilket beskrivningen tillhandahålls, detta för att inte undergräva en pågående utrednings fortskridande, måste dessa uppgifter innehålla en beskrivning av de relevanta sakförhållanden som är kända för behöriga myndigheter**, däribland tidpunkt och plats för gärningen, arten av dessa personers konkreta deltagande i det påstådda brottet samt den preliminära brottsrubriceringen.

Civilrättsligt samarbete

Informationssamhället

["GDPR" - den som begär det ska förses med en exakt och begriplig återgivning av samtliga uppgifter som registrerats](#)

EU-domstolen, första avdelningen, har i dom den 4 maj 2023 i mål C-487/21, Österreichische Datenschutzbehörde och CRIF, prövat en begäran om förhandsavgörande från Bundesverwaltungsgericht (Federala förvaltningsdomstolen, Österrike) angående tolkningen av artikel 15 i förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria

flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (dataskyddsförordningen). Begäran har framställts i ett mål mellan F.F. och den österrikiska dataskyddsmyndigheten, DSB. Målet rör DSB:s beslut att inte ålägga CRIF GmbH att till F.F. lämna ut en kopia av handlingar och utdrag ur databaser innehållande bland annat personuppgifter rörande FF som är under behandling. CRIF är ett kreditupplysningsföretag som på sina kunders begäran tillhandahåller uppgifter till ledning för bedömning av någon annans kreditvärdighet. CRIF behandlade i detta syfte personuppgifter avseende klaganden i det nationella målet, F.F. Hen begärde, med stöd av artikel 15 i dataskyddsförordningen, att få tillgång till de personuppgifter som rörde honom. Han begärde dessutom att få en kopia av handlingarna, det vill säga e-postmeddelanden och utdrag ur databaser, vilka bland annat innehåller hans uppgifter "i ett tekniskt format som är allmänt använt". Som svar på denna begäran översände CRIF, i sammanställd form, till F.F. en förteckning över de personuppgifter rörande honom som var under behandling. F.F. ansåg att CRIF borde ha översänt en kopia av samtliga handlingar som innehöll hans personuppgifter, såsom e-postmeddelanden och utdrag ur databaser, och gav därför in ett klagomål till DSB, som avslog klagomålet. Den hänskjutande domstolen, till vilken F.F. överklagade detta beslut, vill få klarhet i räckvidden av artikel 15.3 första meningen i dataskyddsförordningen. Den hänskjutande domstolen vill särskilt få klarhet i huruvida den skyldighet som föreskrivs i denna bestämmelse att tillhandahålla en "kopia" av personuppgifterna är uppfylld när den registeransvarige lämnar ut personuppgifterna i form av en sammanställning eller om denna skyldighet även innebär att utdrag ur handlingar eller till och med av hela handlingar, samt utdrag ur databaser, i vilka dessa uppgifter återges, ska lämnas ut. Förhandsavgörande begärdes rörande fyra frågor.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt **de första tre frågorna** för att få klarhet i huruvida artikel 15.3 första meningen i dataskyddsförordningen, jämförd med öppenhetsprincipen i artikel 12.1 i denna förordning, ska tolkas så, att rätten att erhålla en kopia av de personuppgifter som är under behandling innebär att inte bara en kopia ska lämnas ut till den registrerade, utan även en kopia av utdrag ur handlingar eller till och med av hela handlingar eller utdrag ur databaser, vilka bland annat innehåller dessa uppgifter. Den hänskjutande domstolen vill särskilt få klarhet i **omfattningen** av denna rättighet. Den framhöll att enligt artikel 15.3 första meningen i dataskyddsförordningen ska den personuppgiftsansvarige "förse den registrerade med **en kopia** av de personuppgifter som är under behandling". Då dataskyddsförordningen inte innehåller någon definition av det där använda begreppet "kopia" ska hänsyn tas till ordets normala betydelse, vilken innebär en **exakt återgivning eller avskrift** av ett original. En **rent allmän beskrivning** av de personuppgifter som är under behandling eller en hänvisning till kategorier av personuppgifter **motsvarar** således **inte denna definition**. I artikel 4 led 1 i dataskyddsförordningen **definieras personuppgifter** som "varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person" och preciserar att "en identifierbar fysisk person är en person som direkt eller indirekt kan identifieras särskilt med hänvisning till en identifierare som ett namn, ett identifikationsnummer, en lokaliseringssuppgift eller online-identifikatorer eller en eller flera faktorer som är specifika för den fysiska personens fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet". **Unionslagstiftarens avsikt** var

således att ge detta begrepp en **vid innebörd**. Definitionen av begreppet "personuppgifter" **omfattar** inte endast de uppgifter som samlats in och lagrats av den registeransvarige, utan även **varje upplysning som genereras i samband med en behandling av personuppgifter** och som rör en identifierad eller identifierbar person, såsom bedömningen av personens kreditvärdighet eller av dennes betalningsvilja. Sammanfattningsvis framgår det av en analys av ordalydelsen i artikel 15.3 första meningen i dataskyddsförordningen att denna bestämmelse **ger den registrerade rätt att erhålla en exakt återgivning av sina personuppgifter**, i ordets vida bemärkelse, **när personuppgifterna är föremål för åtgärder som kan kvalificeras som behandling** som utförs av den personuppgiftsansvarige.

I artikel 15.3 i dataskyddsförordningen preciseras **de praktiska formerna för hur** den personuppgiftsansvarige ska fullgöra sin skyldighet. I första meningen preciseras bland annat i vilken form den personuppgiftsansvarige ska lämna ut "de personuppgifter som är under behandling", det vill säga i form av en "kopia". Det anges dessutom i tredje meningen att informationen, om begäran görs i elektronisk form, ska tillhandahållas i ett elektroniskt format som är allmänt använt, om den registrerade inte begär något annat. Artikel 15 i dataskyddsförordningen kan således inte tolkas så, att den i punkt 3 första meningen förskriver en rättighet som skiljer sig från den i punkt 1. Dessutom **syftar ordet "kopia"** inte på en handling i sig, utan **på de personuppgifter som handlingen innehåller** och som bör vara fullständiga.

Kopian **ska således innehålla samtliga personuppgifter som är under behandling**. Den rätt till tillgång som föreskrivs i artikel 15 i dataskyddsförordningen måste således göra det möjligt för den registrerade att försäkra sig om att de personuppgifter som rör honom eller henne är korrekta och att de behandlas på ett lagenligt sätt. I synnerhet är denna rätt till tillgång nödvändig för att möjliggöra för den registrerade att, i förekommande fall, kunna utöva sin rätt till rättelse, sin rätt till radering ("rätten att bli bortglömd") och sin rätt till begränsning av behandling, liksom sin rätt att göra invändningar mot behandlingen av hans eller hennes personuppgifter, och sin rätt att föra talan till följd av skada. Av detta följer att **den kopia av de personuppgifter som är under behandling** som den personuppgiftsansvarige ska tillhandahålla enligt artikel 15.3 första meningen i dataskyddsförordningen **ska uppvisa alla de egenskaper som gör det möjligt för den registrerade att på ett effektivt sätt utöva sina rättigheter** enligt denna förordning och den ska följaktligen **återge dessa uppgifter fullständigt och exakt**. **EU-domstolen** fann att den hänskjutande domstolen ställt sin **fjärde fråga** för att få klarhet i huruvida artikel 15.3 tredje meningen i dataskyddsförordningen ska tolkas så, att begreppet "information" som avses i den bestämmelsen uteslutande avser personuppgifter som den personuppgiftsansvarige ska tillhandahålla en kopia av enligt första meningen i artikel 15.3, eller om det även hänvisar till all information som nämns i artikel 15.1, eller till och med omfattar ytterligare uppgifter, såsom metadata. Den framhöll att det följer av det sammanhang i vilket artikel 15.3 tredje meningen i dataskyddsförordningen ingår att **den information som avses i denna bestämmelse måste anses motsvara de personuppgifter som den personuppgiftsansvarige ska tillhandahålla en kopia av** i enlighet med den första meningen i denna punkt.

Tolkningsfrågorna besvarades på följande sätt:

- Artikel 15.3 första meningen i dataskyddsförordningen ska tolkas så, att rätten att från den registeransvarige erhålla en kopia av de personuppgifter som är under behandling innebär att den registrerade ska förse med en exakt och begriplig återgivning av samtliga dessa uppgifter. Denna rätt innefattar rätten att erhålla en kopia av utdrag ur handlingar eller till och med av hela handlingar eller utdrag ur databaser, vilka bland annat innehåller nämnda uppgifter, om tillhandahållandet av en sådan kopia är nödvändigt för att den registrerade ska kunna utöva sina rättigheter enligt denna förordning på ett effektivt sätt, varvid andras fri- och rättigheter i detta hänseende ska beaktas.
- Artikel 15.3 tredje meningen i dataskyddsförordningen ska tolkas så, att begreppet "information" som avses i denna bestämmelse uteslutande avser personuppgifter som den registeransvarige ska tillhandahålla en kopia av i enlighet med första meningen i artikel 15.3.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Åsidosättande av dataskyddsförordningen ger inte i sig rätt till skadestånd

EU-domstolen, tredje avdelningen, har i dom den 4 maj 2023 prövat en begäran om förhandsavgörande från Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike) angående tolkningen av artikel 82 i förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter m.m. (dataskyddsförordningen), jämförd med principerna om likvärdighet och effektivitet. Begäran har framställts i ett mål mellan UI och Österreichische Post AG. Målet rör UI:s begäran om ersättning för den ideella skada som han påstår sig ha lidit till följd av att Österreichische Post AG hade behandlat uppgifter om politisk tillhörighet hos personer bosatta i Österrike, i synnerhet honom själv, trots att han inte hade samtyckt till en sådan behandling. Från och med år 2017 samlade Österreichische Post, ett bolag bildat enligt österrikisk rätt som ägnar sig åt försäljning av adresslistor, in uppgifter om den österrikiska befolkningens politiska tillhörighet. Med hjälp av en algoritm tog företaget fram "adresser till målgrupper" utifrån sociodemografiska egenskaper. De uppgifter som genererats på detta sätt såldes till olika organisationer för att göra det möjligt för dem att skicka ut riktad reklam. Österreichische Post behandlade inom ramen för sin verksamhet uppgifter som, genom statistisk extrapolering, föranledde bolaget att anta att UI hade en hög sannolik benägenhet att rösta på ett visst österrikiskt politiskt parti. Dessa uppgifter vidarebefordrades inte till tredje part, men UI, som inte hade lämnat något samtycke till behandlingen av hans personuppgifter, kände sig förnärad över den höga sannolika benägenhet att rösta på ett visst parti som Österreichische Post tillskrivit honom. Den omständigheten att uppgifter om hans påstådda politiska åskådning hade lagrats hos Österreichische Post hade väckt stor förargelse hos honom och undergrävt hans tillit men även medfört att han kände sig förödmjukad. Det framgår av beslutet om hänskjutande att någon annan skada än denna tillfälliga känslomässiga påverkan inte har konstaterats.

UI väckte talan yrkade dels att Österreichische Post skulle föreläggas att upphöra med behandlingen av de ifrågavarande personuppgifterna, dels att Österreichische Post skulle förpliktas att betala 1 000 euro till honom som ersättning för den ideella skada som han påstod sig ha lidit. Domstolen biföll yrkandet om förbudsföreläggande, men ogillade yrkandet om ersättning, vilken dom fastställdes i

andra instans. De båda parterna i det nationella målet överklagade denna dom till Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike), som genom mellandom ogillade Österreichische Posts överklagande av förläggandet att upphöra med verksamheten. Den domstolen har således endast att pröva det UI:s överklagande av avslaget på hans yrkande om ersättning. Förhandsavgörande begärdes rörande tre frågor.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt sin **första fråga** för att få klarhet i huruvida artikel 82.1 i dataskyddsförordningen ska tolkas så, att enbart den omständigheten att bestämmelserna i denna förordning har åsidosatts är tillräcklig i sig för att ge rätt till ersättning. Den framhöll att begreppen "materiell eller immateriell skada" och "ersättning ... för den uppkomna skadan" utgör självständiga unionsrättsliga begrepp som ska tolkas enhetligt i samtliga medlemsstater. Det framgår av lydelsen av artikel 82 i dataskyddsförordningen att **förekomsten av en "skada" som har "uppkommit" utgör ett av villkoren för den rätt till ersättning** som föreskrivs i nämnda bestämmelse, liksom att det ska föreligga en överträdelse av dataskyddsförordningen och ett orsakssamband mellan denna skada och denna överträdelse. Dessa tre villkor är nämligen kumulativa. Det kan således inte anses att varje "överträdelse" av dataskyddsförordningen i sig ger den registrerade en sådan rätt till ersättning.

EU-domstolen fann vidare att den hänskjutande domstolen ställt sin **tredje fråga** för att få klarhet i huruvida artikel 82.1 i dataskyddsförordningen ska tolkas så, att den utgör hinder för nationell lagstiftning, eller praxis, enligt vilken en förutsättning för ersättning för ideell skada, i den mening som avses i denna bestämmelse, är att den skada som den registrerade har lidit är av en viss allvarlighetsgrad. **Begreppet skada definieras inte i dataskyddsförordningen.** I artikel 82 i förordningen anges endast uttryckligen att rätt till ersättning kan uppkomma inte bara för "materiell skada" utan även för "immateriell skada", utan att någon allvarlighetsgrad anges. Det sammanhang i vilket denna bestämmelse ingår talar för att rätten till ersättning inte är beroende av att skadan i fråga uppnår en viss allvarlighetsgrad. I skäl 146 tredje meningen i dataskyddsförordningen anges nämligen att "[b]egreppet skada bör tolkas brett mot bakgrund av domstolens rättspraxis på ett sätt som fullt ut återspeglar denna förordnings mål". Denna **breda tolkning av begreppet skada, som unionslagstiftaren har avsett**, skulle motverkas om begreppet begränsades till att endast avse skador av en viss allvarlighetsgrad. Dataskyddsförordningen **syftar** till att säkerställa en **enhetlig och hög skyddsnivå** för fysiska personer i samband med behandling av personuppgifter inom unionen. Om rätten till ersättning för ideell skada gjordes beroende av att en viss allvarlighetsgrad måste uppnås skulle det **riskera att undergräva enhetligheten** i det system som införts genom dataskyddsförordningen. Tröskeln för när en sådan allvarlighetsgrad är uppnådd, på vilken rätten till ersättning är beroende, skulle nämligen kunna variera beroende på vilken bedömning som görs av de domare som ska döma i målet.

Domstolens prövning av den andra frågan redovisas inte här. Tolkningsfrågorna besvarades på följande sätt:

- Artikel 82.1 i dataskyddsförordningen ska tolkas så, att enbart den omständigheten att bestämmelserna i denna förordning har åsidosatts inte är tillräcklig i sig för att ge rätt till ersättning.
- Artikel 82.1 i dataskyddsförordningen ska tolkas så, att den utgör hinder för nationell lagstiftning, eller praxis, enligt vilken en förutsättning för ersättning för

ideell skada, i den mening som avses i denna bestämmelse, är att den skada som den registrerade har lidit är av en viss allvarlighetsgrad.

- Artikel 82 i dataskyddsförordningen ska tolkas så, att de nationella domstolarna, vid beräkningen av det skadeståndsbelopp som ska utges på grund av den rätt till ersättning som följer enligt denna artikel, ska tillämpa varje medlemsstats interna bestämmelser om den ekonomiska ersättningens omfattning, under förutsättning att principerna om likvärdighet och effektivitet i unionsrätten iakttas.

[Pressmeddelande på engelska](#) har lämnats.

Arbetsrätt

Konsumenträtt

[Andrepilotens död strax innan flygning inte sådan extraordinär omständighet som befriar från skyldighet att betala förseningsersättning](#)

EU-domstolen, tredje avdelningen, har i dom den 11 maj 2023 i målen C-156/22–C-158/22, TAP Portugal, prövat en begäran om förhandsavgörande från Landgericht Stuttgart (Regionala domstolen i Stuttgart, Tyskland), angående tolkningen av artikel 5.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar m.m. Målen rör passagerares rätt till kompensation enligt förordning nr 261/2004, till följd av en inställd flygning på grund av att flygplanets andrepilot plötsligt avled strax före planets planerade avgång.

Den 17 juli 2019 skulle TAP, som är det utförande lufttrafikföretaget, utföra en flygning från Stuttgart (Tyskland) till Lissabon (Portugal), med planerad avgång klockan 06.05. Samma dag klockan 04.15 hittades den andrepilot som skulle utföra den aktuella flygningen död i sin hotellsäng. Hela besättningen var chockad och förklarade att de var oförmögna att utföra flygningen. Eftersom det inte fanns någon ersättningspersonal tillgänglig utanför TAP:s baseringsort ställdes flygningen som skulle avgå klockan 06.05 in. Därefter lämnade en ersättningsbesättning Lissabon klockan 11.25 och anlände till Stuttgart klockan 15.20. Passagerarna transporterades därefter till Lissabon med ett ersättningsflyg som avgick klockan 16.40. TAP vägrade att betala den kompensation som föreskrivs i artikel 7.1 i förordning 261/2004 till flightright och Myflyright, med motiveringen att andrepilotens plötsliga dödsfall utgjorde en extraordinär omständighet i den mening som avses i artikel 5.3 i förordningen. Talan väcktes. TAP förlorade i första instans. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen konstaterade att den hänskjutande domstolen ville få klarhet i huruvida artikel 5.3 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att den omständigheten att en besättningsmedlem som är nödvändig för att utföra en flygning plötsligt är frånvarande, på grund av sjukdom eller dödsfall som inträffat strax före den planerade avgången, omfattas av begreppet extraordinära omständigheter i den mening som avses i nämnda bestämmelse. Den framhöll att **begreppet extraordinära omständigheter**, i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning nr

261/2004, omfattar händelser som till sin art eller sitt ursprung faller utanför det berörda lufttrafikföretagets normala verksamhet och som ligger utanför dess faktiska kontroll. Vidare påpekades att artikel 5.3 utgör ett undantag som ska tolkas restriktivt. Syftet med förordningen är att säkerställa en hög skyddsnivå för passagerarna.

De åtgärder som avser personalen vid det utförande lufttrafikföretaget faller inom ramen för företagets normala verksamhet. Ett utförande lufttrafikföretag kan således i sin verksamhet ställas inför en plötslig frånvaro på grund av att en eller flera anställda som är nödvändiga för att utföra flygningen drabbas av sjukdom eller död, även strax före planerad avgång. Hanteringen av en sådan frånvaro har således ett nära samband med frågan om planering av besättningen och personalens arbetstid, vilket innebär att en sådan oväntad händelse **ingår i den normala verksamhet som bedrivs av det lufttrafikföretag som utför flygningen**. En situation där frånvaron, såsom i förevarande fall, beror på att en anställd som är nödvändig för att utföra flygningen plötsligt avlidit strax före planerad avgång, hur tragisk och slutgiltig en sådan situation än är, inte ur rättslig synpunkt skiljer sig från en situation där en flygning inte kan utföras på grund av att en anställd som är nödvändig för utförandet av flygningen plötsligt blivit sjuk strax före flygningens planerade avgång. Det är således själva frånvaron av en eller flera besättningsmedlemmar på grund av sjukdom eller dödsfall, även om den är plötslig, och inte den exakta medicinska orsaken till denna frånvaro, som utgör en händelse som ingår i lufttrafikföretagets normala verksamhet; lufttrafikföretaget måste därför räkna med sådana oförutsedda händelser i samband med planeringen av besättningen och personalens arbetstid. Frågan besvarades på följande sätt:

Artikel 5.3 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att den omständigheten att en besättningsmedlem som är nödvändig för att utföra en flygning plötsligt är frånvarande, på grund av sjukdom eller dödsfall som inträffat strax före den planerade avgången, inte omfattas av begreppet extraordinära omständigheter i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

Migrationsrätt

Miljörätt

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

Sent ska syndaren vakna. Syndaren är i detta fall er tillgivne redaktör, som först nu upptäckt webbplatsen [Lawpub Stockholm](http://lawpub.stockholm.se), som är en samlad plattform för juridisk utgivning – tidskrifter och böcker – som har anknytning till Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet. Från denna går det utmärkt att läsa artiklar ur t.ex.

Europarättslig tidskrift, för vilket det annars krävs en prenumeration. Ur senaste numret noteras bl.a. artikeln [Hur EES-avtalet räddades den 13 maj 1991 – en berättelse om hur det kan gå till vid internationella förhandlingar](#) av Sven Norberg. En berättelse direkt ur hästens mun, alltså.

Från [Svensk juristtidning](#) är [Ingen mänsklig rättighet att bli villkorligt frigiven](#) av Annika Suominen den senast publicerade artikeln av mer specifikt EU-rättsligt intresse.

Även [Skattenytt](#) tillhandahåller vissa artiklar fritt på nätet. Den senaste artikeln av EU-rättsligt intresse som finns fritt tillgänglig är [Implementering av minimibeskattningsdirektivet i Sverige: "Lagen om tilläggsskatt"](#) av Emma Annelund, Christine Lindström, Pardis Nabavi, Martin Nordström & Anders Bengtsson

NYA SVENSKA MÅL

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har i beslut den 7 mars 2023 i dess mål M 10987-21, EU-domstolens mål C-166/23, Nouryon Functional Chemicals, begärt förhandsavgörande från EU-domstolen avseende följande tolkningsfrågor:

1. Är undantaget för enheter för förbränning av farligt avfall i punkten 5 i bilaga I till utsläppshandelsdirektivet (2003/87/EG) – att alla enheter som förbränner bränsle ska ingå i tillståndet för utsläpp av växthusgaser, förutom enheter för förbränning av farligt avfall – tillämpligt på alla enheter som förbränner farligt avfall, eller krävs en kvalificerande omständighet för att undantaget ska tillämpas? Om en sådan omständighet krävs, ska enhetens syfte då vara avgörande för tillämpningen av undantaget, eller kan även andra omständigheter vara av betydelse?
2. Om syftet har sådan betydelse för bedömningen, ska undantaget ändå tillämpas på en enhet som förbränner farligt avfall men som har ett annat huvudsakligt syfte än sådan förbränning?
3. Om undantaget är tillämpligt endast på en enhet vars huvudsakliga syfte är förbränning av farligt avfall, vilka kriterier ska användas vid bedömningen av syftet?
4. Om det vid någon bedömning har en avgörande betydelse om enheten ska anses utgöra en integrerad del av en verksamhet vid den anläggning som är tillståndspliktig enligt direktivet – exempelvis på det sätt som anges i avsnitt 3.3.3 i kommissionens vägledning – vilka krav ska då ställas för att enheten ska anses integrerad? Kan det exempelvis krävas att produktionen ska vara omöjlig eller otillåten utan enheten (jfr EU-kommissionens vägledning s. 14, not 14), eller kan det vara tillräckligt att enheten är tekniskt sammankopplad med anläggningen och tar emot farligt avfall endast därifrån?

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

Domstolen, fjärde avdelningen, kommer den 22 juni 2023 kl. 09.30 att hålla muntlig förhandling i dess mål C-339/22, BSH Hausgeräte, angående en begäran om förhandsavgörande från Svea Hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen den 24 maj 2022. Målet rör följande frågor:

- Ska artikel 24.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område tolkas så att ordalydelsen "talan, oavsett om det är fråga om ett käromål eller ett svaromål, som avser registrering eller giltighet av patent", innebär att en nationell domstol, som i enlighet med artikel 4.1 i nämnda förordning konstaterat sig behörig att pröva en tvist om patentinfrång, inte längre är behörig att pröva

intrångsfrågan, om en invändning görs om att det ifrågavarande patentet är ogiltigt, eller ska bestämmelsen tolkas så att den nationella domstolen endast blir obehörig att pröva invändningen om ogiltighet?

- Påverkas svaret i fråga 1 av om det i nationell rätt finns bestämmelser, motsvarande de som finns i 61 § andra stycket patentlagen, som innebär att en ogiltighetsinvändning som framställs i ett intrångsmål för att kunna prövas förutsätter att svaranden väcker en separat talan om ogiltighet.
- Ska artikel 24.4 i Bryssel I-förordningen¹ tolkas så att den gäller i förhållande till en domstol i ett tredjeland, dvs. i det aktuella fallet så att den även ger exklusiv behörighet för domstol i Turkiet för den del av det europeiska patentet som validerats där.

FRÅN LAGSTIFTNINGSARBETET

[Ett granskningsystem för utländska direktinvesteringar till skydd för svenska säkerhetsintressen - Prop. 2022/23:116](#)

Utländska direktinvesteringar har stor betydelse för Sveriges ekonomi och konkurrenskraft, men det finns också risker med att utländska aktörer förvärvar svenska företag som bedriver skyddsvärd verksamhet. Det saknas i dag ett regelverk som ger tillräckliga förutsättningar för att förhindra utländska investerares strategiska förvärv av företag vars verksamhet, information eller teknik har betydelse för Sveriges säkerhet eller för allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige. Regeringen föreslår därför en ny lag som ger en granskningsmyndighet möjlighet att granska utländska direktinvesteringar och, om det är nödvändigt, förbjuda dem. I propositionen föreslår regeringen också en lagändring som innebär att Säkerhetspolisen får ge underrättelse- och säkerhetstjänster även i Storbritannien och Schweiz direktåtkomst till vissa personuppgifter som behandlas i kontraterrorsyfte.

Den nya lagen och övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 december 2023.

[Behöriga myndigheter enligt EU:s förordning om en gemensam digital ingång - Fi2023/01601](#)

I denna promemoria föreslås att bestämmelserna om behöriga myndigheter i 2 § lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång ska ändras på så sätt att regeringen inte längre ska bestämma vilka som ska vara behöriga myndigheter enligt EU-förordningen.

Enligt lagen (2022:126) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång bestämmer regeringen vilka förvaltningsmyndigheter under regeringen som ska vara behöriga myndigheter enligt EU-förordningen. Enligt lagen får regeringen även meddela föreskrifter om vilka kommunala myndigheter och enskilda organ som ska vara behöriga myndigheter.

Det har framstått som oklart om regeringen behöver peka ut myndigheter som behöriga enligt EU-förordningen för att dessa ska vara skyldiga att tillämpa denna. Av EU-förordningen framgår det redan vilka som är att anse som behöriga myndigheter.

I denna promemoria föreslås därför att bestämmelserna om behöriga myndigheter i 2 § lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång ska ändras på så sätt att regeringen inte längre ska bestämma vilka

som ska vara behöriga myndigheter enligt EU-förordningen. Det blir upp till varje myndighet och enskilt organ att själv identifiera sig som behörig myndighet enligt EU-förordningen. Som en följd av ändringen i lagen föreslås att bilagan till förordningen (2022:127) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång ska upphöra och att hänvisningen i förordningen till bilagan tas bort. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.